

Πόσο ευκολότερο θα ήταν για όλους μας να γνωρίζαμε όλες η τουλάχιστον λίγο περισσότερες απαντήσεις στο πρόβλημα του πώς να μεγαλώσουμε τα παιδιά μας. Βέβαια στο πέρασμα των χρόνων οι μεγάλοι **Θεωρητικοί** αλλά και **Κλινικοί** μας μετέδωσαν πολλές και βασικές γνώσεις καθώς και έναν γόνιμο τρόπο θεώρησης των προβλημάτων στη φροντίδα των παιδιών για την αντιμετώπιση και την κατανόησή τους. Όλα αυτά όμως δεν έχουν νόημα αν δεν λαμβάνεται υπόψιν

η υποκειμενικότητα

,
η ιδιαιτερότητα

και

η μοναδικότητα

του κάθε προσώπου.

Οι πρώτες εμπειρίες και τα πρώτα συναισθήματα ενός παιδιού αποτελούν ζωτικό στοιχείο στην ανάπτυξη του τα οποία θα συνεχίζουν να το ακολουθούν και στην υπόλοιπη ζωή του.

Συνεπώς ένα δυστυχισμένο παιδί στα πρώτα του χρόνια θα μεταφέρει ένα βαρύ συναισθηματικό φορτίο στα επόμενα χρόνια το οποίο θα παίρνει διάφορες μορφές και θα εκδηλώνεται και στην συμπεριφορά του: "**Ένα δυστυχισμένο παιδί εξελίσσεται σ'έναν δυστυχισμένο ενήλικα**".

Αντίθετα ένα παιδί ευτυχισμένο στα πρώτα του χρόνια θα μεταφέρει τα συναισθήματα

Η Φροντίδα του Παιδιού

Written by Administrator

Friday, 30 July 2010 00:42 - Last Updated Tuesday, 07 December 2010 22:48

αυτά σ'ολόκληρη την πορεία της εξέλιξής του. Τα θεμέλια της συναισθηματικής μας ζωής μπαίνουν στην βρεφική και πρώιμη παιδική μας ηλικία.

Το παιδί από την πρώτη στιγμή της γέννησής του βιώνει έμφυτες εσωτερικές ενορμήσεις οι οποίες μπορεί να δημιουργούν αντίθετα συναισθήματα π.χ. αγάπης και μίσους, με αποτέλεσμα τις εσωτερικές του συγκρούσεις. Όπως καταλαβαίνουμε αυτές τις συγκρούσεις το μικρό παιδί και πολύ περισσότερο το βρέφος αδυνατούν να τις ρυθμίσουν γεγονός που μπορεί να τους δημιουργεί άγχος και αναστάτωση.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε ότι δεν υπάρχει τίποτα το μη υγιές στη σύγκρουση. Το πρόβλημα υφίσταται όταν οι συγκρούσεις δεν μπορούν να ρυθμιστούν ικανοποιητικά από το ίδιο το άτομο. Η περίοδος του ανθρώπου κατά την οποία το άτομο αδυνατεί να ρυθμίσει από μόνο του τις εσωτερικές του συγκρούσεις είναι η βρεφική του ηλικία. Την περίοδο αυτή χρειάζεται τη **παρουσία του Άλλου**, δηλαδή εκείνου του προσώπου που θα γίνει αρωγός των συγκρούσεών του. Το γεγονός αυτό αποτελεί μία από τις σημαντικότερες γονικές λειτουργίες:

Να καταφέρει ο γονιός με **την Παρουσία του, την Αγάπη, την Συναισθηση και την Τρυφερότητά του**

να βοηθήσει το παιδί

να μεταβολήσει

το άγχος που προκύπτει από τις συγκρούσεις του αυτές ώστε να τις διαχειριστεί, να τις αντέξει και να μην κατακερματιστεί ψυχικά.

Κατανοούμε για ποιους λόγους είναι σημαντική λοιπόν **η φυσική** αλλά και **η συναισθηματική** παρουσία

του γονιού κυρίως τους πρώτους μήνες της ζωής του παιδιού. Αν οι γονείς την περίοδο αυτή δεν παρίστανται φυσικά και κυρίως συναισθηματικά το παιδί θα μεγαλώσει με σημαντικά συναισθηματικά ελλείμματα που θα ταλανίζουν τον ψυχισμό του σε όλη την πορεία του με παράλληλα βλαβερές επιπτώσεις και στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Η Φροντίδα του Παιδιού

Written by Administrator

Friday, 30 July 2010 00:42 - Last Updated Tuesday, 07 December 2010 22:48

Αυτή η κατάσταση θα παραπέμπει σε μία εικόνα όπου το παιδί και ο μετέπειτα ενήλικας θα επιζητά ανεξέλεγκτα αγάπη και στοργή από οπουδήποτε μπορεί αυτή να του δοθεί και ενδεχομένως με οποιοδήποτε τίμημα. Ταυτόχρονα το ίδιο το παιδί θα μισεί και θα απαξιώνει όλους εκείνους που αρνούνται ή δεν μπορούν να ανταποκριθούν στην κάλυψη αυτών του των αναγκών.

Μία τέτοιου τύπου συμπεριφορά θα διαχέεται αρχικά στο άμεσο περιβάλλον του παιδιού φέρνοντας σε δύσκολη θέση συνήθως τους γονείς. Δηλαδή οι ίδιοι οι γονείς στο πέρασμα των χρόνων είναι εκείνοι που θα έρχονται αντιμέτωποι με την όποια συναισθηματική ανεπάρκεια του παιδιού έχοντας σημαντικό μερίδιο ευθύνης με τις δική τους στάση το καθοριστικότερο εκείνο διάστημα για τη εγκατάσταση της συναισθηματικής ισορροπίας στην πρώιμη παιδική του ηλικία.

Μολονότι οι συναισθηματικές ανάγκες του παιδιού για αγάπη, στοργή, προσοχή, επικοινωνία, τρυφερότητα είναι όσο ποτέ άλλοτε παραδεκτές, εντούτοις κάποιοι διαμαρτύρονται, αντιδρούν ή εν τέλει αδιαφορούν:" Γιατί ένα παιδί να χρειάζεται τόσα πολλά;" αναρωτιούνται. Γιατί ο γονεϊκός ρόλος να'χει τόσες απαιτήσεις και οι γονείς να μην έχουν ένα πιο άνετο έργο;

Όντως ο ρόλος του γονιού φαίνεται να μην είναι μία απλή λειτουργία ιδίως όταν ο ίδιος ο γονιός έχει δικά του σημαντικά συναισθηματικά ελλείμματα και αποστερήσεις από την δική του παιδική ηλικία. Σημαντικό βέβαια είναι και από την πλευρά της η κοινωνία να προσαρμοστεί περισσότερο στις ανάγκες των γυναικών και μητέρων όπως συμβαίνει ήδη με

Η Φροντίδα του Παιδιού

Written by Administrator

Friday, 30 July 2010 00:42 - Last Updated Tuesday, 07 December 2010 22:48

εκείνες των ανδρών και πατέρων.

Παλιότερα, τότε που η ανώτατη εκπαίδευση ήταν απαγορευτική για τις γυναίκες, υπήρχαν λιγότερες συγκρούσεις ανάμεσα στις απαιτήσεις της οικογένειας και της καριέρας, παρόλο που η ματαίωση για μια ικανή και φιλόδοξη γυναίκα δεν είναι λιγότερο έντονη. Σήμερα παρόλη την πρόοδο και την ανάπτυξη της κοινωνίας μας οι εντάσεις που προκύπτουν από τις αντικρουόμενες απαιτήσεις οικογένειας και καριέρας φαίνεται να είναι μεγάλες και να παραμένουν δυσεπίλυτες. Ας ελπίσουμε ότι με τον καιρό **οι κοινωνικές παραδόσεις θα εξελιχθούν ακόμα περισσότερο ώ στε να βοηθούν τη μητέρα να ανταποκρίνεται καλύτερα στο ρόλο της και συνεπώς στις ανάγκες του παιδιού**

Να πούμε εδώ ότι: **τα όποια συναισθηματικά ελλείμματα του παιδιού προκύψουν από ελλιπή φροντίδα από το περιβάλλον του στα πρώτα του χρόνια πέραν των αρνητικών επιπτώσεων στο ίδιο και την οικογένειά του, θα υπάρξουν και κοινωνικές επιπτώσεις οι οποίες σε μια αθροιστική λογική θα μπορούσαν να αποτελέσουν σοβαρό πλήγμα για το παρόν και το μέλλον μιας ολόκληρης κοινωνίας.**

Επανερχόμενοι στο θέμα των συγκρούσεων που βιώνει το βρέφος ή το μικρό παιδί και τον ρόλο των γονιών στην ρύθμιση αυτών ας εξετάσουμε τι συμβαίνει όταν προκύπτει ένας απρόσμενος ή πρόωρος αποχωρισμός.

Η Φροντίδα του Παιδιού

Written by Administrator

Friday, 30 July 2010 00:42 - Last Updated Tuesday, 07 December 2010 22:48

Η εμπειρία ενός μεγάλου αποχωρισμού του μικρού παιδιού από τη μητέρα του μας δείχνει με τρόπο τραγικό πώς οι ήδη υπάρχουσες συγκρούσεις του αυξάνονται, μεγεθύνονται και απορρυθμίζονται δραματικά ώστε μετά οι όποιες συνηθισμένες προσπάθειες ρύθμισής τους να ακυρώνονται. Ένα μικρό δείγμα αυτών των εκφράσεων μπορούμε να παρατηρήσουμε να αποτυπώνονται στις εκδηλώσεις ενός μικρού παιδιού κατά την εισαγωγή του στο νοσοκομείο ή στην παραμονή του στον βρεφικό σταθμό. Βλέπουμε την νοσταλγία, τη δυστροπία αλλά και τον απελπισμένο τρόπο με τον οποίο προσκολλώνται στη μητέρα τους μετά την επιστροφή τους στο σπίτι.

Τα παιδιά αυτά μπορεί να κρατούν ήπια απορριπτική στάση απέναντι στη μητέρα τους όταν τις ξαναβλέπουν ή και ενδεχομένως να τις κατηγορούν για την εγκατάλειψή τους. Κάποιες άλλες φορές μπορεί να αντιδρούν με θυμό, εχθρότητα και ενδεχομένως με "εκδικητική" συμπεριφορά.

Το πολύ μικρό παιδί ακόμα και την μετακίνηση της μητέρας σε ένα άλλο δωμάτιο μέσα στο ίδιο σπίτι μπορεί να την εκλάβει ως αποχωρισμό και να αντιδράσει με έντονο τρόπο (φωνές, κλάματα, πηγαίνοντας πίσω της). Εδώ χρειάζεται να πούμε πως κάποιες φορές είναι δύσκολο στους γονείς να αντιληφθούν την αιτία και την λογική μιας συμπεριφοράς πολλές φορές και ανεξέλεγκτης του παιδιού τους που τους κάνουν να νιώθουν αμηχανία ή και θυμό.

Γενικά όταν ένα παιδί για οποιονδήποτε λόγο εμφανίσει μία συμπεριφορά μη αποδεκτή από το περιβάλλον μπορούμε να το βοηθήσουμε **αφήνοντάς το να εκφράσει τα αρνητικά του συναισθήματα** τον θυμό, την εχθρότητα, την

Η Φροντίδα του Παιδιού

Written by Administrator

Friday, 30 July 2010 00:42 - Last Updated Tuesday, 07 December 2010 22:48

απόρριψη, την ζήλια, την δυστροπία του με ελικρίνια, αμεσότητα και αυθορμητισμό.

Ο καλύτερος χειρισμός του γονιού στις περιπτώσεις αυτές είναι να δεχτεί από το παιδί με ηρεμία εκφράσεις όπως "σε μισώ μαμά" ή "μπαμπά είσαι κτήνος". Αντέχοντας αυτά τα ξεσπάσματα, δείχνουμε στα παιδιά μας πως δεν φοβόμαστε τα αρνητικά τους συναισθήματα πιστεύοντας ταυτόχρονα ότι αυτά μπορούν να ελεγχθούν. Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα ανεκτικότητας αυτών των αντιδράσεων του παιδιού από το περιβάλλον του το βοηθάει να αναπτύξει τον αυτοέλεγχό του.

Αντίθετα κάποιοι γονείς πιστεύουν ότι τα αρνητικά συναισθήματα του παιδιού όπως μίσος, ζήλια είναι όχι μόνο κακά αλλά και επικίνδυνα. Για τον λόγο αυτό οι γονείς αντιδρούν συνήθως με δύο τρόπους.

Ο ένας τρόπος είναι η έντονη αποδοκιμασία μέσα από την χρήση τιμωρίας. Ο άλλος τρόπος είναι πιο ύπουλος και ενοχικός με το να τονίζουν στο παιδί την αγνωμοσύνη του και τον πόνο, σωματικό και ψυχικό, που προκαλεί η συμπεριφορά του στους αφοσιωμένους γονείς του. Αν και οι δύο τρόποι αποβλέπουν στον έλεγχο των αρνητικών συναισθημάτων των παιδιών, οι κλινικές μελέτες αποδεικνύουν ότι είναι εντελώς ανεπιτυχείς και μόνο δυστυχία προκαλούν. Αφού και οι δύο τρόποι κάνουν τα παιδιά να νιώθουν φοβο και ενοχή για τα συναισθήματά τους, άρα να τα κρύβουν, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται ο έλεγχός τους.

Και οι δύο τρόποι τείνουν να δημιουργήσουν παιδιά με προβληματική προσωπικότητα. Ο τρόπος εκείνος που χρησιμοποιεί την τιμωρία δημιουργεί αντιδραστικά στοιχεία ή σε σοβαρότερες περιπτώσεις παραβατικούς ανηλίκους και μετέπειτα ενήλικες. Ο άλλος τρόπος που χρησιμοποιεί την ντροπή ή την ενοχή δημιουργεί ενοχικούς και αγχώδεις νευρωσικούς ενήλικες.

Αντίθετα, με τον καιρό, **το όφελος από την ανοχή των γονιών ν είναι πολύ υψηλό.**

Γνωρίζουμε ότι τα παιδιά αν αμφισβήτητα χρειάζονται αγάπη, ασφάλεια και ανεκτικότητα. Και τίθεται το ερώτημα: δεν θα πρέπει λοιπόν να δημιουργούμε στα παιδιά μας ποτέ συναισθήματα ματαιώσης αλλά να τα αφήνουμε να κάνουν ότι θέλουν; Ακόμα και αυτός ο τρόπος κάποιοι θεωρούν ότι μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη παιδιών που θα είναι βάρβαροι απόγονοι ποδοπατημένων γονέων.

Πρώτα απ'όλα, **οι ματαιώ σεις που έχουν πράγματι σημασία είναι αυτές που αφορούν στην ανάγκη του παιδιού για αγάπη και φροντίδα από τους γονείς**

Εφόσον οι ανάγκες αυτές ικανοποιούνται, οι άλλου είδους ματαιώ σεις δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία

, χωρίς να είναι και πάντα καλές βέβαια για το παιδί.

Η τέχνη του καλού γονέα είναι να διακρίνει τις ματαιώ σεις που μπορούν να αποφευχθούν και αυτές που δεν μπορούν.

Ένα μεγάλο ποσοστό διένεξης και θυμού στα μικρά παιδιά αλλά και απώλειας ψυχραιμίας των γονιών, μπορεί να αποφευχθεί με απλές διαδικασίες: ένα απλό παιχνίδι μπορεί να αφαιρέσει από τα χέρια του παιδιού μια ακριβή πορσελάνη της μητέρας του, η διακριτικότητα ή και το χιούμορ μπορούν να στείλουν καλύτερα το παιδί για ύπνο, παρά η απαίτηση της τυφλής υπακοής, η ανοχή στην επιλογή του φαγητού από το ίδιο το παιδί αλλά η ίδια η επιλογή και του τρόπου που θέλει να φάει (ακόμα και αν θέλει να πιει το γάλα του με το μπιμπερό σε ηλικία δύο ετών ή και μεγαλύτερο).

Οι φασαρίες και οι εκνευρισμοί από τις προσπάθειες των γονέων να επιβάλλουν στο παιδί τις δικές τους απόψεις για το τι και το πώς θα φάει είναι γελοίες και τραγικές. Υπάρχουν

σήμερα μελέτες που αποδεικνύουν πως **τα παιδιά, μωρά και νήπια, έχουν τη δυνατότητα να ρυθμίζουν το διαιτολόγιό τους προς μεγάλη ανακούφιση των γονιών που υιοθετούν αυτές τις μεθόδους** (D avis).

Πολλούς γονείς τους απασχολεί με ποιο τρόπο θα αποτρέψουν τις καταστροφές αλλά και τους ενδεχόμενους τραυματισμούς απ' αυτές του παιδιού τους. Εκ πρώτης όψεως χρειάζεται να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να υπάρχει μια τέτοια οργάνωση των αντικειμένων στο χώρο που να μην δημιουργεί προβλήματα. Έπειτα

η φιλική αλλά σταθερή παρέμβαση

φαίνεται να παίζει καθοριστικό ρόλο στην κατανόηση από την πλευρά του παιδιού κάποιων ορίων μέσα στα οποία συνήθως χρειάζεται να κινείται ώστε να μην προκαλούνται καταστροφές αλλά ταυτόχρονα να υπάρχει και μία καλή συνεννόηση μέσα στην οικογένεια. Ο τρόπος αυτός δεν δημιουργεί πικρία όπως η τιμωρία αλλά και μακροπρόθεσμα είναι περισσότερο αποτελεσματική.

Ο **Bowlby** θεωρεί ότι **η τιμωρία ως μέσο ελέγχου είναι μία αυταπάτη του δυτικού πολιτισμού**. Ενδεχομένως για μεγαλύτερα παιδιά ή ενήλικες να έχει μια αξία ως βοηθητική άλλων μεθόδων. **Στα πρώτα χρόνια όμως του παιδιού θεωρεί ότι δημιουργεί άγχος και μίσος δυσανάλογα προς αυτά που θέλουμε να θεραπεύσουμε.**

Ευτυχώς, με τα μωρά και τα νήπια, που είναι τόσο μικρότερα από εμάς τους ενήλικες, η φιλική παρέμβαση είναι εύκολο να εφαρμοστεί. Απλώς το απομακρύνουμε. Το τίμημα είναι η συνεχής παρουσία μας, ένα τίμημα που όλοι οι σωφρονες γονείς πρέπει να πληρώσουν.

Η αντίληψη πως τα μικρά παιδιά μπορεί να γίνουν πειθαρχημένα υπακούοντας στους κανονισμούς, ώστε να μην ξεπερνούν τα όρια είναι λαθος. (Bowlby). **Τα παιδιά από νωρίς καταλαβαίνουν τι μας αρέσει και τι όχι, δεν έχουν όμως την απαραίτητη ψυχική υποδομή ώστε να ακολουθούν τις επιθυμίες μας κατά την απουσία μας**. Απειλές και εκφοβισμοί του παιδιού οδηγούν σε αποτυχία των μεθόδων πειθαρχίας, ενώ δημιουργούν απογοητεύσεις και ματαιώσεις σε όσους προσπαθούν να τις επιβάλλουν.

Με τον τρόπο της φιλικής παρέμβασης αποφεύγουμε να προκαλέσουμε θυμό και πικρίες που συνδέονται με την τιμωρία, ενώ προσφέρουμε ταυτόχρονα στο παιδί ένα μοντέλο αποτελεσματικής ρύθμισης των συγκρούσεών του. Του δείχνουμε πως η βία, η ζήλια και η απληστία μπορούν να αντιμετωπιστούν με ειρηνικά μέσα χωρίς δραστικές μεθόδους καταδίκης και τιμωρίας, οι οποίες, εάν υιοθετηθούν από το παιδί, μπορεί να οδηγήσουν σε παθολογικές ενοχές και αυτοτιμωρία.

Πρόκειται για μία τεχνική που δημιουργήθηκε με βάση τις απόψεις του **Donald Winnicot**, ο οποίος, ακολουθώντας τη

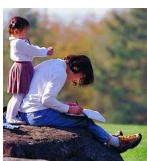
Melanie

Klein

, υποστήριξε ότι

σε όλους τους ανθρώπους υπάρχει μία έμφυτη ηθική, η οποία αν της δοθεί η δυνατότητα να αναπτυχθεί, παρέχει στην προσωπικότητα του παιδιού τη συναισθηματική υποδομή της ηθικής συμπεριφοράς

. Είναι μία άποψη η οποία τοποθετεί δίπλα στην έννοια του προπατορικού αμαρτήματος, την ύπαρξη του οποίου οι ψυχαναλυτές έχουν διαπιστώσει στην καρδιά του ανθρώπου, την έννοια της αγάπης για τον πλησίον και της έμφυτης καλοσύνης, η οποία μπορεί όντως να επικρατήσει κάτω από ευνοϊκές συνθήκες.

Πρέπει λοιπόν οι γονείς να είναι αιώνια δοτικοί, ανεκτικοί και φιλικά παρεμβατικοί; Σίγουρα όχι. Οι γονείς πολλές φορές συμβαίνει να έχουν συναισθήματα θυμού και ζήλιας, τα οποία θα εκφράσουν αρκετές φορές είτε το θέλουν είτε όχι.

Ο **Bowlby** πιστεύει πως τα σποραδικά ξεσπάσματα των γονιών πολύ λίγο βλάπτουν. Είναι ένας τρόπος εκτόνωσης των γονιών αλλά και μία ένδειξη προς τα παιδιά πως και εκείνοι έχουν τα ίδια προβλήματα με αυτά. Τέτοιες αυθόρμητες εκφράσεις συναισθημάτων, συνοδευόμενη από μία συγγνώμη αν το παρατραβήξαμε, διαφοροποιείται από την τιμωρία, δικαιολογημένη ή όχι. Το απόφευγμα του Bernard Shaw "μη δέρνετε ποτέ ένα παιδί, παρεκτός εάν βρίσκεστε εν βρασμό" είναι πετυχημένο.

Είναι ανόητο να προσποιούμαστε πως δεν κάνουμε λάθη. Μερικά λάθη οφείλονται στην άγνοια ως προς το ποιές καταστάσεις για παράδειγμα είναι βλαπτικές για το παιδί όπως η επαναλαμβανόμενη και πρόωρη αποστέρηση της μητέρας ή η πρόωρη αυστηρή τιμωρία.

Τα περισσότερα πάντως απ'αυτά προέρχονται από τα ασυνείδητα συναισθηματικά προβλήματα των γονιών από την δική τους παιδική ηλικία.

Άλλες φορές μερικοί γονείς αφού έχουν διαβάσει όλα τα βιβλία που αναφέρονται στην ανατροφή του παιδιού, παρόλα αυτά τα πράγματα εξακολουθούν να μην πηγαίνουν καλά. Η αποτυχία αυτή οδήγησε κάποιους να αμφισβητήσουν τις γνώσεις που υπάρχουν σήμερα για τη σωστή ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού. Αυτό είναι μεγάλο λάθος. Διότι **εκείν ο που έχει σημασία δεν είναι τι κάνουμε, αλλά πώς το κάνουμε**

(
Bowlby
).

Η Φροντίδα του Παιδιού

Written by Administrator

Friday, 30 July 2010 00:42 - Last Updated Tuesday, 07 December 2010 22:48

